Lietas Nr. C37059115
Lietas arhīva Nr. C-0591-15/3

**SPRIEDUMS**
**Latvijas Republikas vārdā**
Tukumā, 2015.gada 11.maijā

Tukuma rajona tiesa
tiesnese K.Vanaga
ar tiesas sēdes sekretāri S.Stalbergu,
tulku I.Ķillu,
atklātā tiesas sēdē 2015.gada 27.aprīlī izskatīja civillietu /pers. A/ prasībā pret Latvijas valsti Ģenerālprokuratūras personā par morālā kaitējuma atlīdzības piedziņu.
Tiesa

konstatēja

2014.gada 30.decembrī Tukuma rajona tiesā saņemta /pers. A/ (turpmāk tekstā prasītājs) prasība pret Latvijas valsti Ģenerālprokuratūras personā (turpmāk tekstā atbildētāja) par morālā kaitējuma atlīdzības piedziņu.

Prasības pieteikumā norādīts, ka 2013.gada 8.janvārī Valsts policijas Zemgales reģiona pārvaldes Tukuma iecirknī uzsākts kriminālprocess Nr.11390002413 pēc Krimināllikuma 185.panta otrās daļas par to, ka 2013.gada 8.janvārī pulksten 10.00 Engures novada Smārdes pagastā /adrese/ ugunsgrēka rezultātā iznīcināts dzīvoklis un iedzīve.

Ar Tukuma rajona tiesas tiesneses I.Mudeles 2013.gada 8.janvāra lēmumu par aizdomu pamatotības izdarīšanu, prasītāja mājoklī /adrese/ veikta kratīšana. Tajā pašā dienā 2013.gada 8.janvārī prasītājs tika aizturēts un nogādāts Tukuma policijas iecirknī.

2013.gada 8.janvārī VP Zemgales RP Tukuma iecirkņa vecākais inspektors noformēja prasītāja aizturēšanas protokolu Kriminālprocesa likumā noteiktajā kārtībā un ievietoja prasītāju Tukuma iecirkņa īslaicīgās aizturēšanas vietā. Aizturēšanas protokolā netika norādīts, ka prasītājs ir II grupas invalīds, prasītājam ir paralizēta labā roka un kāja, prasītājs pārvietojas ar grūtībām, nespēj parakstīties ar labo roku, ir smagi veselības traucējumi.

Ar VP Zemgales RP Tukuma iecirkņa inspektora 2013.gada 10.janvāra lēmumu par personas atzīšanu par aizdomās turēto, pamatojoties uz aizdomās turēto noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, kas paredzēts Krimināllikuma 185.panta otrajā daļā. Tajā pašā dienā, 2013.gada 10.janvārī ar Tukuma rajona tiesas izmeklēšanas tiesneses A.Vancānes lēmumu (lietvedība Nr. KPL 370002/13, Krimināllieta Nr. 11390002413) prasītājam piemērots drošības līdzeklis apcietinājums. Lēmumā tiesa norādīja, ka prasītājs „[..] Uz doto brīdi ir slims pēc insulta ir paralizēta labā roka un kāja. Ir II grupas invalīds".

Prasītājs uzskata, ka tiesa, piemērojot drošības līdzekļa apcietinājumu, neņēmusi vērā izvērināta advokāta G.Baraka lūgumu noraidīt procesa virzītāja ierosinājumu un nepiemērot prasītajam /pers. A/ visbargāko drošības līdzekli - apcietinājumu. Tāpat advokāts norādīja ka nav pamatots procesa virzītāja ierosinājums, par to ka prasītājs varētu izdarīt jaunus noziedzīgus nodarījumus, izvairīties no izmeklēšanas, traucēt tai, iespaidot procesa dalībniekus, jo prasītājs pēc policijas uzaicinājuma ieradās pats, kā arī jāņem vērā prasītāja veselības stāvoklis.

2013.gada 13.martā ar Tukuma rajona tiesas izmeklēšanas tiesneses Vancānes lēmumu nolemts turpmāk nepiemērot prasītājam kā aizdomas turētājam drošības līdzekli - apcietinājumu. Tiesa nav piemērojusi arī cita veida drošības līdzekli prasītājam. 2013.gada 14.martā prasītājs no apcietinājuma Rīgas Centrālcietumā tika atbrīvots.

Tādejādi laika posmā no 2013.gada 8.janvāra līdz 2013.gada 14. martam prasītājs /pers. A/ pavadīja apcietinājumā divus mēnešus un septiņas dienas vai 66 diennaktis.

Ar 2013.gada 18.jūlija VP Zemgales RP Tukuma iecirkņa Kriminālpolicijas nodaļas vecākās inspektores lēmumu, krimināllieta Nr.11390002413 tika izbeigta.

Prasītājs norāda, ka ir otrās grupas invalīds, viņam ir paralizēta labā apakšerāmkaula puse, labā roka, labā kāja, ir spiests lietot medikamentus, nav spējīgs sevi pilnvērtīgi apkalpot, pārvietojas ar grūtībām. Minēto apliecina 2012.gada 12.marta Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas Valmieras nodaļas lēmums Nr.43-2014-88 par invaliditātes noteikšanu. Neraugoties uz to, ka prasītājs ir II grupas invalīds, viņš tika aizturēts Kriminālprocesa likumā noteiktajā kārtībā un prasītājam tika piemērots drošības līdzeklis — apcietinājums.

Prasītājs uzskata, ka viņam, kā II grupas invalīdam tika radīts smags personiskais un morālais kaitējums, kas bija saistīts ar fiziskām un garīgām ciešanām, psiholoģiskiem pārdzīvojumiem, aizliegumu brīvi pārvietoties, nespēju sevi apkalpot, saņemt nepieciešamo sociālo un medicīnisko palīdzību, kas papildus nodarīja prasītājam kaitējumu veselībai.

Prasības pieteikumā norādīts, ka apmierinot prasību par morālā kaitējuma atlīdzību, tiek apliecināta valsts atbildība un ievērots sociālais taisnīgums, jo sabiedrības interesēs ir tiesiskā paļāvība, tai skaitā uz taisnīgu atlīdzību nepamatotas apsūdzības celšanas un nepamatotas aizturēšanas un apcietināšanas gadījumā, un tādējādi tiek ievērotas Satversmes 92.pantā nostiprinātās tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu nepamatota tiesību aizskāruma gadījumā.

Norādīts, ka prasītājs /pers. A/, kā nevainīga persona, tika saukts pie krimināatbildības par sevišķi smaga nozieguma izdarīšanu, jo tika aizturēts Kriminālprocesa likumā noteiktajā kārtībā un viņam tika piemērots drošības līdzeklis - apcietinājums pēc Krimināllikuma 185.panta otrās daļas, kas paredz brīvības atņemšanu uz laiku līdz desmit gadiem.

Prasības pieteikumā norādīts uz Krimināllikuma 7.panta piekto daļu un to, ka prasītājam, nodarītais moorālais kaitējums ir ievērojami lielāks. Prasītājam kriminālprocesa laikā piemērotais drošības līdzeklis - apcietinājums, pastiprina prasītājam nodarīto morālo kaitējumu, sagādājot smagas fiziskas ciešanas, pārdzīvojumus, veselības traucējumus, kas izsauca mokošas galvas sāpes, bezmiegu, emocionālus pārdzīvojumus.

Pamatojoties uz likuma „Par izziņas iestādes, prokuratūras vai tiesas nelikumīgas vai nepamatotas rīcības rezultātā nodarīto zaudējumu

atlīdzināšanu" 1.pantu, 2.panta otro punktu, 3.panta pirmās daļas 2.-3.punktu, 5. un 9 pantu, Civillikuma 1., 1635., 1765., 1763.pantu, Satversmes 92.panta otro teikumu, Civilprocesa likuma 1., 74., 28. un 195.pantu, prasītājs lūdz tiesu piedzīt no atbildētājas atlīdzību par morālo kaitējumu 2100 euro, noteikt prasītājam tiesības saņemt likumiskos procentus 6% gadā no piedzītās bet nesamaksātās atlīdzības par morālo kaitējumu līdz sprieduma izpildei.

2015.gada 29.janvārī tiesā saņemti Ģenerālprokuratūras personu un valsts tiesību aizsardzības departamenta paskaidrojumi, kuros atbildētāja prasību atzīst daļēji, 400 euro apmērā. Paskaidrojumos atbildētāja norāda, ka Kriminālprocess Nr.11390002413 uzsākts 2013.gada 8.janvārī VP Zemgales reģiona pārvaldē Tukuma iecirknī pēc Krimināllikuma 185.panta otrās daļas par to, ka 2013.gada 8.janvārī plkst.10:00 Engures novada /adrese/ ugunsgrēka rezultātā iznīcināts dzīvoklis un iedzīve. Iespējama tīša mantas bojāšana izmantojot dedzināšanu. Materiālie zaudējumi sastāda Ls3 000.

2013.gada 8.janvārī aizdomās par minētā noziedzīga nodarījuma izdarīšanu aizturēts /pers. A/, un 2013.gada 10.janvārī atzīts par aizdomās turēto. Ar Tukuma rajona tiesas izmeklēšanas tiesneses 2013.gada 10.janvāra lēmumu /pers. A/ piemērots drošības līdzeklis - apcietinājums. 2013.gada 13.martā drošības līdzeklis apcietinājums grozīts uz drošības līdzekli - „uzturēties noteiktā dzīves vietā Tukuma novada /adrese/, kā papildus drošības līdzeklis noteikts aizliegums tuvoties /pers. C/ un tuvoties mājai /Nosaukums C/ tuvāk par 1 km un aizliegums izbraukt no valsts.

2014.gada 10.novembrī pieņemts lēmums par krimināllietas Nr.11390002413 izbeigšanu pierādījumu trūkuma dēļ.

Paskaidrojumos norādīts uz likuma „Par izziņas iestādes, prokuratūras vai tiesas nelikumīgas vai nepamatotas rīcības rezultātā nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu" 9.pantu, kā arī to, ka konkrētajā gadījumā konstatējams kaitējuma atlīdzināšanas pamats atbilstoši minētā likuma 2.panta 2.punktā paredzētajā gadījumā.

Norādīts, ka likums „Par izziņas iestādes, prokuratūras vai tiesas nelikumīgas vai nepamatotas rīcības rezultātā nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu" neietver morālā kaitējuma apmēra noteikšanas kritērijus. Atbilstoši Civillikuma 1635.pantam atlīdzības apmēru par morālo kaitējumu nosaka tiesa pēc sava ieskata, ņemot vērā morālā kaitējuma smagumu un sekas. Morālā kaitējuma kompensācijas noteikšanas pamatā ir četri svarīgākie elementi: vainas pakāpe; fizisko un morālo ciešanu pakāpes līmenis; samērīguma un taisnīguma principu ievērošana; pušu mantiskais stāvoklis.

Atbildētāja uzskata, ka lietā nav pierādījumu tam, ka morālais kaitējums prasītājam būtu radīts izziņas iestāžu vai tiesas nelikumīgas rīcības rezultātā (nav ziņu par to, ka procesa virzītāja vai izmeklēšanas tiesneša pieņemtie lēmumi minētā kriminālprocesa ietvaros būtu atcelti). Līdz ar to, secināms, ka morālais kaitējums prasītājam radies izziņas iestādes un tiesas (izmeklēšanas tiesneša) nepamatotas rīcības rezultātā, prasītājam atrodoties apcietinājumā divus mēnešus un 5 dienas - laikā no 2013.gada 8.janvāra līdz 2013.gada 13.martam.

Paskaidrojumos norādīts, ka nosakot atlīdzības apmēru par prasītājam nodarīto morālo kaitējumu, ievērojami samērīguma un taisnīguma principi. Atlīdzības apjomam ir gan jāatbilst pārciestajam morālajam pāridarījumam, gan vienlaikus tam ir jābūt taisnīgam, izslēdzot iespēju cietušajam nepamatoti iedzīvoties uz kaitējuma nodarītajā rēķina. Tāpat nosakot atlīdzinājuma apmēru, ir jāņem vērā kaitējuma raksturs, tā nodarīšanas apstākļi un sekas, kā arī citi būtiski apstākļi, turklāt salīdzināmos apstākļos atlīdzinājumam jābūt līdzīgam.

Norādīts, ka Tukuma rajona tiesas izmeklēšanas tiesnese pieņemot 2013.gada 10.janvāra lēmumu par drošības līdzekļa apcietinājuma piemērošanu aizdomās turētajam /pers. A/, ņēma vērā apstākli, ka uz prasītāju kā iespējamo noziedzīgā nodarījuma izdarītāju norādījusi cietusī liecinot, ka no prasītāja nepārtraukti tiek izteikti draudi par izrēķināšanos, /pers. A/ agrāk sodīts par zādzību un mantas tīšu iznīcināšanu un bojāšanu un 2002.gada 25.aprīlī bija izsludināta /pers. A/ meklēšana, jo viņš izvairījās no pirmstiesas izmeklēšanas. 2007.gada 19.septembrī /pers. A/ atbrīvots no Jelgavas cietuma. Ievērojot minēto, izmeklēšanas tiesnese atzinusi, ka apcietinājums kā drošības līdzeklis ir samērīgs un vienīgais drošības līdzeklis, ko šajā konkrētajā gadījumā var piemērot attiecībā pret /pers. A/.

Lēmumā par krimināllietas Nr.11390002413 izbeigšanu norādīts, ka visi krimināllietas izmeklēšanas gaitā gūtie pierādījumi norāda uz netiešu /pers. A/ vainu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, tomēr krimināllietā nav iegūts neviens tiešs pierādījums tam, ka noziedzīgo nodarījumu būtu izdarījis /pers. A/, kas savu vainu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā noliedz.

Atsaucoties uz Civilprocesa likuma 5.panta sesto daļu, paskaidrojumos norādīts, ka kā kritēriji atlīdzības apmēra noteikšanai ir ņemami vērā tiesas spriedumi citās lietas, kas veido vienveidīgu tiesu praksi. Norādīts uz Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas spriedumiem: 2013.gada 17.jūnija spriedumā lietā Nr.CA-2045-13/28 par atbilstošu atzīta atlīdzība Ls200 apmērā personai par 32 dienu nepamatoti piemēroto drošības līdzekli - apcietinājumu; 2012. gada 17.oktobra spriedumā lietā Nr.CA-2382-12/31 par atbilstošu atzīta atlīdzība Ls300 apmērā personai par divu mēnešu un 24 dienu nepamatoti piemēroto drošības līdzekli – apcietinājumu.

Ievērojot minēto, kā arī samērīguma un taisnīguma principus, atbildētāja uzskata, ka prasītāja norādītais morālā kaitējuma atlīdzinājuma apmērs ir neadekvāts un nav pieļaujams, ka kompensācija par morālo kaitējumu dotu iespēju personai nepamatoti iedzīvoties.

Līdz ar to, atbildētāja prasību par atlīdzinājuma piedziņu atzīst daļēji un lūdz prasītājam noteikt atlīdzinājumu ne vairāk kā 400 euro apmērā, ņemot vērā [illegible] (212/954.-NS).

Papildus paskaidrojumos norādīts, ka, saskaņā ar Civilprocesa likuma 250.19 panta pirmo daļu, lietas par maza apmēra prasību ierosināšana un izskatīšana Civilprocesa likuma 30.3 nodaļā paredzētajā kārtībā pieļaujama tikai prasībās par naudas piedziņu un uzturlīdzekļu piedziņu (35.panta pirmās daļas 1. un 3.punkts) t.i. noteiktās mantiska rakstura prasībās. Atbildētāja uzskata, ka ievērojot to, ka prasība celta par morālā kaitējuma atlīdzināšanu, kas ir nemantiska prasība (SKC - 309/2012), prasības izskatīšana Civilprocesa likuma 30.3 nodaļā paredzētajā kārtībā nav pieļaujama.

Tiesas sēdē prasītājs /pers. A/ prasību uzturēja pilnā apmērā. Paskaidroja, ka ir otrās grupas invalīds, daļēji paralizēta ķermeņa labā puse. Atrodoties apcietinājumā pārdzīvoja gan fiziskas, gan morālas ciešanas, jo pārvietojas ar grūtībām. Lielākie pārdzīvojumi radās saistībā ar tualetes apmeklējumu, jo kamerā sanitārais mezgls bija vienkāršs caurums grīdā, bez tualetes poda, kas radīja prasītājam grūtības, jo ir kustības traucējumi, nevar pietupties. Sākotnēji atradās kamerā, kur bija ap 10 cilvēkiem, kad visus veda pastaigā, bija jāspēj pārvietoties ātri, kas prasītājam viņa saslimšanas dēļ bija apgrūtinoši. Minēto iemeslu dēļ bija jāuzklausa dažādas rupjības. Šajā kamerā atradās apmēram mēnesi. Paskaidroja, ka vēlāk tika pārvietots kamerā, kurā bez viņa bija vēl tikai viena persona. Šajā kamerā apstākļi bija labāki. Attiecībā par prasītās morālās atlīdzības apmēru paskaidroja, ka prasībā norādīto summu viņam ieteica jurists, kurš izskaidroja, ka tā ir minimālā summa, kuru var saņemt.

Tiesas sēdē Ģenerālprokuratūras pilnvarotā pārstāve, prokurore Liene Januševska prasību atzina daļēji, 400 euro apmērā, par ko parakstījās tiesas sēdes protokola pielikumā. Paskaidroja, ka konkrētajā gadījumā kriminālprocess pret prasītāju tika izbeigts reabilitējošu apstākļu dēļ. Lietā nav pamata konstatē izziņas iestādes, prokuratūras vai tiesas nelikumīgu rīcību. Likuma izpratnē konstatējama nepamatota rīcība. Nosakot morālā kaitējuma apmēru lūdza ņemt vērā tiesu praksi, kas norādīta rakstveida paskaidrojumos, kā arī 2014.gada apkopojumu. Paskaidroja, ka nav pamata tiesai noteikt prasītāja tiesības saņemt likumiskos procentus. Norādīja, ka konkrēto civillietu nevar klasificēt kā maza apmēra civillietu.

Noklausījusies pušu paskaidrojumus un pārbaudījusi rakstveida pierādījumus, tiesa atzīst, ka /pers. A/ prasība ir daļēji apmierināma.

No lietas materiāliem, tiesa konstatē sekojošo.

Ar 2012.gada 12.marta Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu komisijas lēmumu Nr.43-2012-752 /pers. A/ piešķirta II invaliditātes grupa. Lēmumā norādīts, ka pacientam pēc pārciesta išēmiska insulta kreisajā smadzeņu puslodē 2009.gadā, saglabājas labās puses hemiparēze, līdzsvara un pārvietošanās traucējumi.

2013.gada 8.janvārī VP Zemgales reģiona pārvaldē Tukuma iecirknī pēc Krimināllikuma 185.panta otrās daļas uzsākts Kriminālprocess Nr.11390002413 par to, ka 2013.gada 8.janvārī plkst.10:00 Engures novada/adrese/ dzīvoklī Nr.3 ugunsgrēka rezultātā iznīcināts dzīvoklis un iedzīve. Iespējama tīša mantas bojāšana izmantojot dedzināšanu. Materiālie zaudējumi sastāda Ls3 000.

Atbilstoši Aizturēšanas protokolam (lietas 8.lapa), 2013.gada 8.janvārī aizdomās par minētā noziedzīga nodarījuma izdarīšanu aizturēts /pers. A/ un ievietots VPZRP Tukuma iecirkņa īslaicīgās aizturēšanas vietā.

2013.gada 8.janvārī Tukuma rajona tiesas izmeklēšanas tiesnese pieņēma lēmumu (lietas 9.lapa) atļaut izdarīt kratīšanu /pers. A/ dzīvesvietā, Tukuma novadā, /adrese/ nolūkā meklēt un izņemt iespējamo dedzināšanas šķidrumu un citus priekšmetus, kam ir nozīme kriminālprocesā.

2013.gada 10.janvārī pieņemts lēmums /pers. A/ atzīts par aizdomās turēto (lietas 10.lapa) par to, ka viņš 2013.gada 8.janvārī aizdedzinot /pers. C/ dzīvokli Tukuma novadā, /adrese/

„/adrese/

”

/adrese/

, tīši bojāja viņas dzīvokli un iedzīvi.

Ar Tukuma rajona tiesas izmeklēšanas tiesneses 2013.gada 10.janvāra lēmumu (lietas 11.-13.lapa) /pers. A/ piemērots drošības līdzeklis - apcietinājums.

Ar 2013.gada 13.marta Tukuma rajona tiesas izmeklēšanas tiesneses lēmumu (lietas 14.-16.lapa) drošības līdzeklis apcietinājums /pers. A/ turpmāk netiek piemērots.

2014.gada 10.novembrī Zemgales reģiona pārvaldes Tukuma iecirkņa Kriminālpolicijas nodaļas vecākā inspektore pieņēma lēmumu par kriminālietas Nr.11390002413 izbeigšanu [illegible]

:ia s i j ī radzi utīb uuj ī radn cgīzde izon ak ,nat /A . srep/ .

Lietā nav iesniegti citi pierādījumi par konkrētā kriminālprocesa izmeklēšanas gaitu un prasītājam piemēroto drošības līdzekli.

No iepriekš minētajiem rakstveida pierādījumiem, tiesa konstatē, ka konkrētais kriminālprocess ierosināts 2013.gada 8.janvārī pēc Krimināllikuma 185.panta otrās daļas, savukārt izbeigts 2014.gada 10.novembrī, proti kriminālprocess ildzis vairāk kā pusotru gadu. Visu šo laiku kriminālprocesā /pers. A/ turēts aizdomās par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu.

Turklāt prasītājs aizturēts 2013.gada 8.janvārī, ievietots īslaicīgā aizturēšanas vietā, bet no 2013.gada 10.janvāra līdz 2013.gada 13.martam prasītājam piemērots drošības līdzeklis apcietinājums. Proti, prasītājs īslaicīgās aizturēšanas vietā un apcietinājumā pavadīja 65 dienas.

Kriminālprocess izbeigts [illegible]

Saskaņā ar likuma “Par izziņas iestādes, prokuratūras vai tiesas nelikumīgas vai nepamatotas rīcības rezultātā nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu” 1.panta pirmo daļu, likums nosaka apmēru un kārtību, kādā tiek atlīdzināti šajā likumā minētie zaudējumi, kas izziņas iestādes, prokuratūras vai tiesas nelikumīgas vai nepamatotas rīcības rezultātā, viņiem pildot dienesta pienākumus, ir nodarīti fiziskajām personām, kā arī kārtību, kādā tiek nodrošinātas šo personu aizskartās sociālās un darba garantijas.

Minētā likuma 1.panta trešajā daļā noteikts, ka izziņas iestādes, prokuratūras vai tiesas rīcība ir nepamatota šā likuma izpratnē, ja tās lēmums pieņemšanas brīdī ir atbildis materiālo un procesuālo tiesību normām, taču vēlāk radies šā likuma 2.pantā paredzētais zaudējumu atlīdzināšanas tiesiskais pamats.

Konkrētajā gadījumā prasītāja tiesību aizskārums ir vērtējams kā izziņas iestādes, prokuratūras vai tiesas nepamatota rīcība.

Atbilstoši likuma “Par izziņas iestādes, prokuratūras vai tiesas nelikumīgas vai nepamatotas rīcības rezultātā nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu” 2.panta 2.punktam, kriminālietas izbeigšana personu reabilitējošu apstākļu dēļ neatkarīgi no pieņemtā lēmuma motīviem ir tiesisks pamats nodarīto zaudējumu atlīdzināšanai.

Tādējādi prasītājiem ir tiesisks pamats prasīt zaudējumu atlīdzināšanu.

Prasība celta par morālā kaitējuma atlīdzināšanu. Lietā prasītājs nav iesniedzis nekādus pierādījumus par viņa veselībai nodarīto kaitējumu vai citiem zaudējumiem.

Nemantisko zaudējumu atlīdzināšanas kārtība noteikta likuma “Par izziņas iestādes, prokuratūras vai tiesas nelikumīgas vai nepamatotas rīcības rezultātā nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu” 5.panta trešā daļa noteic, ka personai ir tiesības celt prasību par tāda morālā kaitējuma atlīdzināšanu, kas radies izziņas iestādes, prokuratūras vai tiesas nelikumīgas vai nepamatotas rīcības rezultātā.

Savukārt Civillikuma 1635.pants noteic, ka katrs tiesību aizskārums, tas ir, katra pati par sevi neatļauta darbība, dod tam, kam tā kaitējusi, tiesību prasīt apmierinājumu no aizskārēja, ciktāl viņu par šo darbību var vainot.

Tiesa konstatē, ka starp pusēm lietā nepastāv strīds par to, ka prasītājam tiesību aizsardzības iestāžu nepamatotas rīcības rezultātā ir nodarīts morālais aizskārums.

Atbildētājas pārstāve, gan tiesai iesniegtajos paskaidrojumos, gan tiesas sēdē prasību atzina daļēji, 400 *euro* apmērā.

Prasība celta par 2100 *euro* piedziņu.

Strīds starp pusēm pastāv par morālā kaitējuma atlīdzības apmēru.

Vienotas likmes, uz kuru pamata noteikt atlīdzību par morālo kaitējumu, kā arī veselībai nodarīto kaitējumu sakropļojuma gadījumā, nepastāv, tāpēc atlīdzības apmērs nosakāms katrā konkrētā gadījumā pēc tiesas ieskata, vadoties no taisnības apziņas un vispārīgiem tiesību principiem, kā to paredz Civillikuma 5.pants. Tiesa, atbilstoši Civilprocesa likuma 193.panta piektās daļas noteikumiem, sprieduma pamatojumā jānorāda argumenti, kuru dēļ tā uzskatījusi, ka noteiktais atlīdzinājums atbilst taisnības apziņai, citiem vārdiem sakot, ka atlīdzinājums ir taisnīgs un samērīgs (tāds, kas dod apmierinājumu cietušajai personai, un vienlaikus kalpo arī kā līdzeklis pušu samierināšanai un sasniedz ģenerālās prevencijas mērķi).

No juridiskās metodes viedokļa taisnīga atlīdzinājuma noteikšana sekmē tā dēvētā gadījumu salīdzināšanas un tipizēšanas metode, kas balstās uz vienlīdzības principa, proti, salīdzināmos gadījumos atlīdzinājumam jābūt līdzīgam, bet atšķirīgos-atšķirīgam. Šajā ziņā tiesu prakse veido plašu uzziņas un salīdzināšanas materiālu. Ar katru tiesas izšķirto dzīves gadījumu pieaug salīdzināšanas iespēja un līdz ar to- arī tiesiskā stabilitāte. Protams, tiesu praksi nevar uzskatīt par vienīgo kritēriju atlīdzības noteikšanai nemantiska kaitējuma nodarīšanas gadījumā, taču neapšaubāmi tā izmantojama kā viens no palīgavotiem atbilstīga atlīdzinājuma noteikšanai. Tāpēc, kad lieta ir jāizspriež pēc tiesas ieskata, tiesai atbilstoši Civilprocesa likuma 5.panta sestās daļas noteikumiem ir nepieciešams analizēt citās līdzīgās lietās norādītos apsvērumus par atlīdzinājuma apmēru(sal.Juridiskās metodes pamati.11 soļi tiesību normas piemērošanā. Rakstu krājums/profesore E.Meļķīša zinātniskā redakcijā. Rīga:Latvijas Universitāte, 2003, 195-197.lpp., SKC-122/2013).

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāts 2012.gada 29.maija spriedumā SKC-651 izteicis viedokli, ka izskatot lietu par morālā kaitējuma kompensācijas piedziņu, iespējams izmantot Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likumā noteiktos atlīdzības apmērus, lai

atlīdzinājums būtu atbilstīgs un samērīgs.

Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 14.panta trešā daļa noteic, ka, ja nodarīts smags morālais kaitējums, atlīdzinājumu var noteikt apmērā līdz 7114,36 euro.

Izvērtējot visus lietā noskaidrotos apstākļus, kā arī ņemot vērā prasītāja tiesas sēdē paskaidroto, ka lielākās morālās ciešanas viņam radās saistībā ar viņa atrašanos apcietinājumā un dabisko vajadzību kārtošanu, proti, tualetes apmeklējumu, kas nebija pielāgota viņa veselības stāvoklim, tiesa atzīst, ka morālā kaitējuma apmērs nosakāms lielāks, kā to atzinusi atbildētāja, tomēr ne tādā apmērā, kā lūdz prasītājs.

Kā izriet no izmeklēšanas tiesneša lēmuma, apcietinājuma piemērošanas brīdī prasītājam bija piešķirta II invaliditātes grupa, bija daļēji paralizēta ķermeņa labā puse, attiecīgi, prasītājam bija kustību traucējumi. Atbildētāja nav apstrīdējusi prasītāja norādīto, ka apcietinājuma laikā viņš atradās Rīgas Centrālcietumā, apmēram mēnesi tika turēts kamerā, kur bez viņa bija 10 personu. Vēlāk pārvietots kamerā, kas paredzēta divām personām. Kameras sanitārais mezgls, nebija aprīkots invalīda ar kustību traucējumiem vajadzībām.

Ņemot vērā minēto, tiesa atzīst, ka prasītāja morālās ciešanas bija pietiekami augstas, saistītas ar cilvēka dabiskajām pamatvajadzībām, tomēr /pers. A/ nodarīto morālo kaitējumu nevar atzīt par smagu morālo kaitējumu.

Kā kritērijs atlīdzības apmēra noteikšanai ir vērā ņemami tiesas spriedumi citās lietās, kas veido vienveidīgu tiesu praksi. Piemēram, 2013.gada 17.jūnijā Rīgas apgabaltiesa taisīja spriedumu lietā Nr.CA-2045-13/28, kurā atzinusi par atbilstošu atlīdzību Ls 200 personai par 32 dienu nepamatoti piemēroto drošības līdzekli-apcietinājumu, 2012.gada 17.oktobrī Rīgas apgabaltiesa taisīja spriedumu lietā Nr.CA-2382-12/31, un spriedumā par atbilstošu atzīta atlīdzība Ls 300 personai par divu mēnešu un 24 dienu nepamatoti piemērotu drošības līdzekli-apcietinājumu, 2012.gada 25.septembrī Rīgas apgabaltiesa taisīja spriedumu Nr.CA-1764/20, ar kuru personai, kura notiesāta ar brīvības atņemšanas sodu nosacīti ar pārbaudes laiku, aizliedzot veikt nodarbošanos ar meža izstrādi, vēlāk tika attaisnota, morālā atlīdzība no valsts piedzīta Ls 500, 2012.gada 2.aprīļa Rīgas apgabaltiesas spriedumā Nr.CA-1023/18 personai sakarā ar nepamatotu atrašanos apcietinājumā vairāk kā gadu, piedzīta atlīdzība Ls 1000, bet 2009.gada 7.oktobra Rīgas apgabaltiesas spriedumā Nr.CA-0709/4 par piecu dienu nepamatoti piemērotu arestu personai piedzīta morālā atlīdzība Ls500.

Ar Rīgas apgabaltiesas 2014.gada 15.janvāra spriedumu lietā Nr.CA-0684-14, kur personai nepamatoti celta apsūdzība, persona notiesāta un attaisnota, kriminālprocess ilga septiņus gadus(ko tiesa atzina par nesaprātīgu termiņu), personai noteikta kaitējuma atlīdzība 700 euro. Šajā krimināllietā persona bija notiesāta par smaga nozieguma izdarīšanu.

Savukārt ar 2014.gada 25.novembra Zemgales apgabaltiesas spriedumu lietā CA-0307-14, kur personai nepamatoti celta apsūdzība, persona ar tiesas spriedumu attaisnota, personai procesā piemēroti ar brīvības atņemšanu nesaistīti drošības līdzekļi, personai noteikta kaitējuma atlīdzība 700 euro.

Nosakot morālā kaitējuma apmēru zemāku kā lūgts prasības pieteikumā, tiesa ņem vērā prasītāja personību raksturojošās ziņas, proti, no lēmumiem, kas atrodas lietas materiālos, izriet, ka prasītājs ir bijis iepriekš sodīts, ir arī iepriekš atradies apcietinājumā. Kā norādīts 2013.gada 10.janvāra Tukuma rajona tiesas lēmumā, /pers. A/ no Jelgavas cietuma atbrīvots 2007.gada 19.septembrī, ir bijis aizturēts 2002.gadā, pēdējo reizi sodīts 2004.gadā ar Bauskas rajona tiesas spriedumu pēc Krimināllikuma 175.panta ceturtās daļas un 185.panta otrās daļas. Tādējādi tiesas ieskatā, apstāklis, ka pret prasītāju bija uzsākts kriminālprocess pats par sevi nevarēja radīt personai lielus morālus pārdzīvojumus. Ņemot vērā minēto tiesai nav pamata noteikt morālā kaitējuma atlīdzību prasītāja lūgtajā apmērā, proti, 2100 euro.

Morālā kaitējuma atlīdzības apmēra noteikšana, tiesa vadās tieši no paša prasītāja paskaidrotā tiesas sēdē, saistībā ar viņa kā II grupas invalīda, ar kustību traucējumiem atrašanos apcietinājumā, kas ievērojot prasītāja ierobežoto pārvietošanās iespēju radīja prasītājam morālas ciešanas un pārdzīvojumus.

Ievērojot visu iepriekš minēto, tiesa atzīst, ka morālā kaitējuma atlīdzības apmērs 1000 euro, ir taisnīgs un samērīgs, pildīs gan gandarījuma sasniegšanas, gan preventīvo funkciju.

Tiesa kā nepamatotu noraida prasījumu noteikt spriedumā prasītāja tiesības atbilstoši Civilprocesa likuma 195.panta uz likumiskajiem 6% no piedzenamās summas.

Saskaņā ar Civillikuma 1753.pantu, ar procentiem jāsaprot tā atlīdzība, kas dodama par kādas naudas summas vai citu atvietojamu lietu (844.p.) lietošanas atvēlējumu vai kavējumu, samērā ar viņu daudzumu un lietošanas ilgumu.

Saskaņā ar Civillikuma 1756.pantu, pienākums maksāt procentus pamatojas vai nu uz tiesisku darījumu, vai uz likumu.

Tiesa atzīts, ka procentu prasījumam no atbildētājas nav pamata, jo starp pusēm nav nodibināta saistība, kas uz likuma vai līguma pamata dotu pusēm prasījuma tiesību pēc procentu samaksas.

Iesniedzot prasību, prasītājs nav samaksājis valsts nodevu un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus. Tiesa konstatē, ka pieņemot prasību kļūdaini atzīst, ka prasītājs ir atbrīvots no valsts nodevas samaksas saskaņā ar Civilprocesa likuma 43.panta pirmās daļas ceturto punktu. Konkrētajā gadījumā minētā norma lietā nav piemērojama, bet uz prasītāju ir attiecināma minētās normas ceturtā daļa. Ievērojot, prasītāja mantisko stāvokli, to, ka viņam ir piešķirts trūcīgas personas statuss, prasītājs ir atbrīvojams no tiesas izdevumu samaksas par prasības iesniegšanu tiesā.

Ņemot vērā, ka prasība ir celta pret valsti, Ģenerālprokuratūras personā un tiesas netiktā samaksa tiks izmaksāta no valsts budžeta līdzekļiem, nav pamata lietā piemērot Civilprocesa likuma 42.panta pirmo daļu.

Ievērojot minēto un pamatojoties uz Civilprocesa likuma 5.pantu, 97.pantu un 193. pantu, tiesa

nosprieda

prasību apmierināt daļēji.

Piedzīt no Ģenerālprokuratūras, reģistrācijas Nr.90000022859, par labu /pers. A/, personas kods /personas kods/, atlīdzību par morālo kaitējumu 1000 *euro* (viens tūkstotis *euro*), izmaksājot to no valsts budžetā speciāli šiem mērķiem paredzētajiem līdzekļiem, naudu ieskaitot /pers. A/ bankas kontā LV58HABA0551038196312.

Pārējā daļā /pers. A/ prasību noraidīt

Spriedumu var pārsūdzēt 20 dienu laikā no pilna sprieduma sastādīšanas dienas 2015.gada 25.maija, apelācijas kārtībā Zemgales apgabaltiesai, iesniedzot apelācijas sūdzību Tukuma rajona tiesā.

Tiesnese K.Vanaga